

Nr 205.

Av herr **Liljedahl**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utfärdande av föreskrift, att rusdrycker ej få finnas ombord å flottans fartyg.

Sverige behöver en stark flotta, då icke mindre än 80 procent av dess befolkning bo i de häradet och städer, som ligga vid kusten, och för alla partier står detta behov som ett erkänt faktum. Vid innevarande riksdag föreligga också olika förslag till lösningen av frågan om ny anskaffning av fartygsmateriel. Död är och förblir dock all materiell massa, om den ej förbindes med det liv, som kan göra den handlingskraftig. Krigsflottans duglighet beror av den rätta avvägningen mellan den materiella massan och det intellektuella, fysiska och moraliska mått av levande kraft, som styr det hela. Ett litet land med begränsade resurser måste framför allt efterse, att det kan uppnå största möjliga moraliska kraftprestation i ett krig. Därför duger det icke att hålla det stora folkförädlingsproblemet utanför Sveriges krigsmakt. Det måste skjuta in en viktig uppgift även där. På militärbefälet måste nationen ställa den oavvisliga fordran, att det just för landets säkerhets skull gör de personliga offer av njutningslystnad, vilka äro nödvändiga för genomförandet av moraliska reformer inom krigsmakten.

Ingen kan bevisa, att vår flotta stärkes genom starka drycker ombord. Ingen kan ådagalägga, att de behövas för vidmakthållandet av verkliga krigsmannaegenskaper eller för beredande av en sann glädje ombord. Däremot kunna dessa drycker lätt verka i motsatt riktning.

Inspektören för flottans övningar till sjöss, amiral W. Dyrssen, säger i ett ombord å pansarbåten Oskar II den 13 februari 1913 dagtecknat yttrande, som i bilaga åtföljde andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8 vid 1913 års riksdag, bland annat följande: »Den omständigheten, att öl ingår i den dagliga utspisningen för manskapet

under sjötjänstgöring, ävensom att detsamma under dylik tjänstgöring utspisas såsom extra förplägnad, har givetvis sin orsak i de säregna förhållanden, under vilka tjänsten ombord utövas. Väderleksförhållandena, särskilt vintertid, samt de förekommande, ofta ansträngande arbetena framkalla där mången gång ett behov av stimulerande medel som av den med sjölivet obekante ej kan tillfullo inses.»

I detta amiralens yttrande framhålles sålunda, att alkoholen äger en stärkande förmåga, som stimulerar den trötte och ansträngde, och därför bör ölet bibehållas. Sanningen är ju dock den rakt motsatta. Just på grund av de stora ansträngningar, som flottans befäl och manskap tidvis ha att utstå, böra spritdrycker ej ingå i livet ombord. Om det vore sant, att ölet, såsom amiral Dyrssen påstår, verkligen stärker krafterna hos flottans manskap, så borde ju framför allt de svagaste erhålla öl. Och de svagaste äro skeppsgossarna. Men nu upplysa de sjömilitära utlåtandena, att dessa skeppsgossar icke erhålla något öl i sin spisordning.

Vidare betonas det i myndigheternas yttranden, som i bilagor åtföljde nämnda utskottsutlåtande, att ölet måste finnas å flottans fartyg såsom *medel mot förkylning*. I ett yttrande från Karlskrona (bilaga III) heter det: »Den stimulerande egenskap, som förtärandet av en halv öl kan hava, är ur sanitär synpunkt stundom av ett välgörande inflytande i och för förhindrandet av förkylningar av manskap, vilka av en eller annan anledning blivit utsatta för kyla och väta, något som till sjöss mycket oftare blir fallet än under lanttjänstgöring». Men skeppsgossarna berövas ju detta skydd mot förkylning, vilket borde synas hjärtlost för de myndigheter, som avgivit dessa om djup okunnighet i alkoholfrågan vittnande yttranden.

Under de stränga klimatförhållanden, som råda i vårt land, kommer nog vår armé att utsättas för ett vinterfälttågs strapatser, om vi få ett krig oss påsant. Vid de vinterövningar, som redan nu bedrivs med volontärer och till skidlöpartjänst uttagna värnpliktige, får just på grund av den ofta rådande starka kölden jämte andra orsaker ingen alkohol ingå i utrustningen. De sjömilitära myndigheterna synas icke äga en aning om det kända faktum, att alkoholen ej höjer kroppsvärmen utan driver blodmassan i ymnigare mängd ut till huden — genom att åderväggarnas muskulatur förslappas av alkoholgiften — där blodet avkyles vid beröringen med den kalla luften, varför kroppstemperaturen sänkes i stället för höjes vid alkoholförtäring. Särskilt måste detta gälla för flottan, ty på sjön är det ofta kallare än i land. Alltså före-

ligger här ytterligare ett skäl att bemanna vår flotta med en alkoholfri besättning.

Kaptenen vid flottan E. Hägg riktade i Svenska Dagbladet för den 26 april 1913 ett häftigt angrepp mot andra kammarens majoritet, därför att vid samma års riksdag fattats beslut i anledning av en motion, väckt av herrar Nilson i Örebro, Persson i Tällberg, Thorsson och Kronlund, om riksdagsskrivelse angående ölets borttagande ur flottmanskapets spisordning. Hr Hägg berörde i sin artikel bland annat den disciplinära sidan av denna ölfråga med presterande av följande bevisföring: »Dels skulle räfsterna till förhindrande av ombordsmuggling av öl föranleda en ändlös rad av krigsrättsmål, dels skulle permittenterna från fartygen, då de någon gång komma i land från sina torrlagda flytande hem, taga igen vad de under veckor gått miste om på ett sätt, som ingalunda bleve för dem eller samhället gagneligt».

Mig synes detta resonemang av en officer vara en bedrövlig bankruttförklaring i fråga om befälsföring. Kan en sådan anklagelse mot sjöofficerskåren som den, vilken innehålles i kapten Häggs påstående, vara berättigad? Jag tror det icke. Där antydes, att befälet ej mäktar förekomma en rent av häjdlös dryckenskap i land och ett indisciplinärt brytande i massa av givna order, därest ölet borttoges ur manskapets spisordning. Sanningen om disciplinen är dock den, att befälet *skall* ha sin trupp i hand och uppfostra soldaterna eller matroserna även till nyktra människor. Men jag medgiver, att detta försvåras betydligt, om befälet för sin del använder spritdrycker ombord, medan manskapet förbjödes detta. Det är därför nödvändigt att här taga steget fullt ut i logisk riktning. Ett personligt föredöme i förmågan att leva utan alkohol ombord å befälets sida skulle verka bättre på manskapets förmåga av samma levnadskonst än alla andra åtgärder tillsammans. Givetvis skulle även de bästa avsikter i ett och annat fall komma att misslyckas, men där massfall av fylleriförseelser och orderbrott mot smuggling av spritdrycker skulle förekomma vid flottan efter en torrläggning, så bleve ett sådant misslyckande icke en verkan av den nyktra folkmening, vilken står bakom andra kammarens majoritet, utan i stället en följd av den vanvård av trupp, som alltid är förkastlig. Här är det fråga om *alvar* vid stärkandet av vår flotta och ej, såsom hr Hägg säger, om fanatism.

Pinsamt verkar det, då de sjömilitära myndigheterna i utlåtanden, som avgivits under ämbetsmannansvar, framhålla, att ölet behövs för att giva manskapet någon *förströelse* i det enformiga livet inom relin-

garna. Har man ombord å Sveriges flotta intet annat glädjeämne än alkohol att bjuda manskapet?

Det går för närvarande en ren våg av nationell offervillighet genom Sveriges folk, men den avart av nationalism, varom en talare i andra kammaren vid remissen av den kungl. försvarspropositionen vid denna riksdag erinrade, vill gärna förbinda patriotism med alkohol. Detta uttalande väckte trots sin sanning häftiga protester inom en del av landets press. Det blir då genom denna motions framläggande ett tillfälle för riksdagen att uttala det förtroendet till flottans befälskärer, att de för sin del icke vilja vara delaktiga i en sammankoppling av fosterlandskärlek och alkohol utan gärna se, att Sveriges flotta hedras med en alkoholfri besättning. Vid besök i utländska hamnar finge våra sjöofficerare i så fall tillfälle att för främmande gäster, som möjligen besöka dem ombord, visa, att officerarna vid *det svenska folkets egen flotta* verkligen representera Sveriges folk i dess bästa strävanden och icke representera en isolerad överklass med dess förvekligade levnadsvanor.

På grund av vad jag sålunda anført hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana bestämmelsers utfärdande, att inga rusdrycker få finnas ombord å den svenska flottans fartyg.

Stockholm den 7 juni 1914.

Ernst Liljedahl.